

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep

0032 OSLO

Høring - tiltak for å redusere antall midlertidige tilsetninger i universitets- og høyskolesektoren

Høringssvar fra Utdanningsforbundet

Andelen midlertidig tilsatte ved UH- sektoren er altfor stor i dag. Utdanningsforbundet er enig med arbeidsgruppa i at det ikke er noen grunn til å tilsette midlertidig i større grad ved universiteter og statlige høyskoler, enn ellers i arbeidslivet.

Utdanningsforbundet ser arbeidet med å redusere midlertidige ansettelser i universitets- og høyskolesektoren som svært viktig og vil rose statsråden for initiativene til å redusere midlertidige tilsetninger i sektoren på bakgrunn av bl.a. Handlingsrom-utvalgets anbefalinger og nå arbeidsgruppa som har sett på bruk av midlertidige tilsetninger i sektoren.

Denne partssammensatte arbeidsgruppa som ble nedsatt av departementet 15. april 2010, fikk mandat til å kartlegge bruk av midlertidighet i sektoren, beskrive lovhjemler som gir adgang til midlertidige tilsetninger og foreslå tiltak som departementet og/eller institusjonene kan iverksette for å redusere midlertidighet, - og så langt som mulig gjøre rede for konsekvenser av tiltak som foreslås.

Rapporten gir en grundig beskrivelse av sektorens bruk av midlertidig tilsetting. I tråd med mandatet fremmer arbeidsgruppa forslag til tiltak som kan iverksettes på institusjonsnivå og tiltak på departementsnivå, dels som administrative tiltak og dels som forslag til endringer i lovverket. Det er tiltak som vil bidra til å redusere uønsket bruk av midlertidige ansettelsesforhold i UH- sektoren. Utdanningsforbundet støtter disse tiltakene, og der det var dissens i arbeidsgruppa, støtter Utdanningsforbundet synspunktene fra arbeidstakerorganisasjonene.

Tiltak som institusjonene og departementet bør iverksette

Arbeidsgruppa foreslår at hver enkelt institusjon skal foreta en gjennomgang av egen andel midlertidige tilsetninger og utarbeide en systematisk oversikt over hjemmelsgrunnlag, varighet og andre relevante forhold. Videre foreslås det at institusjonene må vurdere lovligheten av bruken av midlertidige kontrakter i prosjekter og innføre rutiner for systematisk oversikt over utviklingen av midlertidige tilsetninger, dvs. sikre løpende oversikt over individuelle grunnlag

og varighet. Det skal gjennomføres årlige drøftinger med tillitsvalgte om bruken av midlertidige tilsetninger. Som del av grunnlaget for den årlige drøftingen skal det foreligge oversikt over antall tilsatte som har vært midlertidig tilsatt i fire år eller mer. Flere av disse tiltakene som er beskrevet, er allerede satt i gang ved flere institusjoner.

Etter Utdanningsforbundets mening vil disse tiltakene bidra til bedre oversikt og legge et bedre grunnlag for å opprette flere faste stillinger, men det må innføres *nye rutiner* ved institusjonene, som sikrer at nivået holder seg lavt. Det betyr bl.a. at partene lokalt må foreta en opprydding i bruken av midlertidig tilsetning. Forslag om årlig dialog med departementet om bruk av midlertidig tilsetning og kompetanseutvikling støttes fullt ut av Utdanningsforbundet. Det er viktig at Kunnskapsdepartementet følger opp status på institusjonene gjennom styringsdialogen.

Utdanningsforbundet vil imidlertid bemerke at det er nødvendig også å ha oversikt over antallet midlertidige tilsatte som har vært tilsatt i mindre enn fire år, for å følge deres tilsetningsforhold og karriereveier.

Tiltak som krever endring i lov og forskrift - kommentarer til kapittel 5 i rapporten

Utdanningsforbundet har følgende kommentarer når det gjelder arbeidsmiljøloven og tjenestemannsloven:

Det er viktig å få fram at prinsippet i arbeidsmiljøloven om at *økonomiske forhold og usikkerhet rundt framtidig utvikling og oppgavetilfang* ikke legitimerer midlertidighet etter arbeidsmiljøloven. Dette må være utgangspunktet også når det gjelder vilkår for å tilsette midlertidig etter tjenestemannsloven.

Ved en tilnærming i innhold mellom tjenestemannsloven og arbeidsmiljøloven når det gjelder bruk av midlertidig tilsetning, må en være klar over at systemene rundt disse lovene er ulike når det gjelder saksbehandlingen, eksempelvis før og etter oppsigelse. Arbeidsmiljølovens prinsipp om stor bruk av muntlighet bør vurderes tatt inn i tjenestemannsloven. Dette vil eksempelvis gjelde ved drøfting før oppsigelse, ved forhandlinger etter oppsigelse - og ved prosessen vedrørende bruk av midlertidighet.

Prinsippene i arbeidsmiljøloven § 14-9 om at hovedregelen er at en skal tilsettes fast, men at en skal kunne ansettes midlertidig *når arbeidets karakter tilsier det og arbeidet atskiller seg fra det som ordinært utføres i virksomheten*, bør også vurderes tatt inn i tjenestemannsloven § 3, til erstatning for tjenestemannsloven § 3 nr. 2, bokstav a og b.

Utdanningsforbundet er enig i at begrepet *eksternt finansiert* må defineres mer presist. Vi kan ikke se at det er grunn til å stramme inn fortrinnsrettsordningen for eksternt finansierte, og deler her mindretallets forslag. Vi er enig med mindretallet i arbeidsgruppa som foreslår at statlige bevilgninger gjennom statsbudsjettet ikke skal defineres som eksternt finansiering.

Utdanningsforbundet kan heller ikke se at det er grunnlag for ikke å tilsette forskere fast på eksternt finansierte prosjekter med varighet over fire år, jf. pkt 5.1 d i høringsutkastet. Vi deler mindretallets syn om at fortrinnsrett for denne gruppen i realiteten er den viktigste konsekvensen av å være fast tilsatt. Tilsetningsvilkårene for eksternt finansierte bør derfor i stedet styrkes.

Videre deler ikke Utdanningsforbundet flertallets oppfatning av at det ikke skal beregnes tjenestetid for stipendiater, i den delen av stipendiatperioden som utgjør ren forskerutdanning. Vi er enig med mindretallet om at et slikt forslag er i strid med mandatet for arbeidsgruppa; å foreslå tiltak som skal *redusere* bruken av midlertidig tilsetting. Økt midlertidighet vil kunne bli konsekvensen dersom en unntok perioder med forskningsutdanning når en skulle beregne tjenestetiden.

Utdanningsforbundet foreslår at timelærerbegrepet ikke brukes ved statlige universiteter og høyskoler, men at en i stedet gir tilsetting i prosentandel av årsverket.

Utdanningsforbundet er klar over at økt bruk av fast tilsetting vil kunne åpne for utvidet bruk av oppsigelse ved for eksempel bortfall av arbeidsoppgaver. Dette er imidlertid langt å foretrekke framfor stor bruk av midlertidig tilsetting med konstant fare for ikke å få forlenget tilsettingsforholdet.

Vi stiller oss undrende til at det i rapporten blir framhevet at tjenestemannsloven § 3.2, bokstav b i svært liten grad brukes. Det er vår erfaring at nevnte bokstav brukes ved midlertidig tilsetting både i prosjekter og ved ordinære undervisningsoppgaver.

Et viktig forslag fra arbeidsgruppa, jf. pkt. 5.2 a, er at institusjonene *bør årlig* bes om å gi ansvarlig departement informasjon om bruken av midlertidig tilsetting. Dette bør endres til **skal årlig**. Lav andel midlertidig tilsatte ved et universitet eller en høyskole må gi plussverdi i en ratingsammenheng.

Vi er enig med arbeidsgruppa i at forskrift til tjenestemannsloven § 2 nr. 3 endres slik at *innehaver av vitenskapelig stilling* tas ut, og at vikarer for tjenestemenn i vitenskapelige stillinger derfor gis samme stillingsvern som øvrige vikarer. I tillegg foreslår vi at *tjenestemann i åremålsstilling* også tas ut av forskriften, se også neste avsnitt om åremålstilsetting.

Den svært vide adgangen til å bruke tilsetting på åremål, som følger av universitet- og høyskoleloven, bør gjennomgås i forbindelse med oppfølgingen av rapporten om midlertidig tilsetting. Etter vårt syn er det helt uakseptabelt at det skal være anledning til å tilsette i undervisnings- og forskerstillinger på åremål inntil 12 år når *skapende eller utøvende kunstnerisk kompetanse inngår som et vesentlig element i kompetansekravet*.

Andre tiltak

Departementet oppfordrer i høringsbrevet til å nevne andre tiltak som kan bidra til å redusere antall midlertidige tilsettinger.

Vi vil særlig nevne to forhold; omfanget av ekstern, statlig finansiering av forskningsprosjekter og bruk av midlertidig ansatte i *rene* undervisningsstillinger.

Utdanningsforbundet mener at departementet må se på finansieringsmodellen for UH-sektoren både når det gjelder midlertidige tilsettinger og når det gjelder andre forhold. Vi savner en type tiltak som krever endringer i finansieringssystemet som er en del av den politiske styringen av sektoren.

Det har de siste årene vært en sterk økning av eksternt finansiering i UH-sektoren - især ved universitetene. Utvalget foreslår at hovedprinsippet bør være at forskere på eksternt finansierte prosjekter av varighet over fire år, skal tilsettes fast. Det er imidlertid uenighet i utvalget om denne gruppa arbeidstakere skal omfattes av fortrinnsrett til annen stilling ved eventuell oppsigelse. jf. utredningens pkt. 3.

Utvalget foreslår at hovedregelen bør være fast ansettelse i undervisningsstillinger. Det er isolert sett et godt tiltak, men det å opprette en egen stillingskategori rene undervisningsstillinger betyr samtidig en senkning av kvalifikasjonskravene til faglig ansatte i UH-sektoren. Det er en innføring av en todeling mellom forskere og undervisere, som på sikt vil undergrave kvaliteten i høyere utdanning. Alternativet er å finansiere og stille krav om FOU som en del av alle fagligvitenskapelige stillinger.

Utdanningsforbundet mener det er viktig å reise det grunnleggende politiske spørsmålet om hvorvidt mer konkurranse om forskningsmidler fremmer forskningskvalitet og effektiv ressursbruk.

Med vennlig hilsen
for Utdanningsforbundet

Torbjørn Ryssevik
seksjonssjef

Tove Hauge
spesialkonsulent

Kopi til: Unio